

ความปลอดภัยกับสิ่งแวดล้อม

ดร.วิฑูรย์ สิมะโคตี

พเคยเชื่อว่า “ความปลอดภัยในบ้านเราจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยกฎหมายนำเท่านั้น” คือต้องมีกฎหมายออกมาบังคับ ถ้าใครไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ (อาจเป็นเงินค่าปรับทางแพ่งหรือโทษจำคุกทางอาญาก็ได้) เช่น กรณีบังคับให้ผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ต้องใส่หมวกกันน็อกหรือผู้ขับรถยนต์ต้องคาดเข็มขัดนิรภัย เป็นต้น

แต่วันนี้ผมชักจะไม่แน่ใจว่าคิดถูกหรือผิดกันแน่ เพราะขนาดมีกฎหมายบังคับกันถึงขนาดนี้ แต่เรากลับยังพบเห็นผู้ไม่ใส่หมวกกันน็อกขณะขับขี่ และผู้ใส่ “หมวกกันน็อก” ผิดประเภท ผิดมาตรฐานกันมากมายบนท้องถนน เรายังเห็นรถจักรยานยนต์ (บางครั้งก็รถยนต์) แล่นสวนทางอย่างผิดกฎหมาย และเปิดไฟสูงใส่ผู้ที่ขับรถถูกช่องทาง ดังนั้น เรายังยังพบเห็นอุบัติเหตุร้ายแรง ทุกบ่อยทุกบ่อยทุกวันนี้

นั่นอาจหมายความว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยที่มีอยู่มากมายในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานยังไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้เท่าที่ควร (ทั้งที่บทบัญญัติหลายข้อมีบทกำหนดโทษทางอาญาหนักมาก)

ดังนั้น ผมจึงมั่นใจว่า ความเสี่ยงภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินจากโรงงาน และสถานประกอบการหลายประเภท (รวมถึงความปลอดภัยบนท้องถนน และด้านต่างๆ) ยังคงเป็น “ปัญหาเร่งด่วน” ที่ผู้รับผิดชอบจะต้องแก้ไขปรับปรุงอย่างต่อเนื่องต่อไป

เรื่องนี้เราต่างรู้ว่า ความตื่นตัวในเรื่องของความปลอดภัยในบ้านเราจะต่างจากความตื่นตัวในเรื่องของสิ่งแวดล้อมอย่างมากมาหลายทศวรรษ

การรณรงค์ และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้าง “จิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ได้รับการตอบรับจากสังคมอย่างท่วมท้นในแทบทุกโครงการ ไม่ว่าจะจะเป็นโครงการตาวิเศษ โครงการรักษารักษา น้ำ โครงการรักแม่ รักษ์แม่น้ำ โครงการอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) โครงการทิ้งขยะแยกถัง โครงการแก้ปัญหามลพิษทางจราจร เป็นต้น

เพราะเราส่วนใหญ่ มองเห็นปัญหาที่เกิดจากมลพิษสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน มองเห็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมต่างๆ คล้ายๆ กัน สังคมไทยจึงมี “วิสัยทัศน์ร่วมกัน” (Shared Vision) ในการแก้ปัญหาพิษ และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกันเกือบทั่วโลก

เราต้องยอมรับว่า ทุกวันนี้การปลูกฝังจิตสำนึกด้านการหวงแหน และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของเด็กๆ หรือเยาวชนของเราคือ

ปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการแก้ปัญหาพิษในสังคมไทย

เราจึงไม่อาจปฏิเสธว่า ในปัจจุบันกระแสของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) จึงอยู่ในระดับสูงตลอดมา

และที่สำคัญก็คือว่า การทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่สังคมเริ่มรับไม่ได้ ผู้ใดหรือองค์กรใดทำลายสิ่งแวดล้อม นอกจากจะต้องรับผิดชอบต่อตามกฎหมายแล้ว ยังกลายเป็น “ผู้ที่ไม่รับผิดชอบต่อสังคม” ด้วย อันเป็นเหตุให้เสียภาพพจน์ เสียชื่อเสียง และอาจต้องสูญเสียธุรกิจไปในที่สุด

แต่เราไม่ได้ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยเช่นเดียวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม เราไม่ได้ทำการรณรงค์ และประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เราไม่ได้ยื่นหยัดในการดำเนินการจนเห็นผลลัพธ์ที่น่าพอใจ อย่างเช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ทั้งๆ ที่ความปลอดภัยมีผลกระทบต่อชีวิต และทรัพย์สินโดยตรง ซึ่งสามารถเห็นผลได้รวดเร็ว และชัดเจนมากกว่า

ถ้าพนักงานปฏิบัติงานอย่างไม่ปลอดภัย โอกาสที่เขาจะบาดเจ็บพิการหรือเสียดตกยางออกอาจเกิดได้ทุกเมื่อ และเห็นผลลัพธ์ทันทีทันใดเลย เช่น นิ้วขาดจากเครื่องปั๊มโลหะ เลือดไหล ตาบอดจากสารเคมีอันตรายตกจากที่สูงเป็นอัมพาตฯ เป็นต้น

โดยปกติแล้ว ความเสียหายจากมลพิษสิ่งแวดล้อมมักจะใช้เวลามากกว่าจึงจะเห็นผลลัพธ์ เพียงแต่ว่าผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจะกระทบต่อผู้คนจำนวนมากกว่ากัน และไปได้ไกลกว่ากัน ในขณะที่อุบัติเหตุอันตรายจะจำกัดวงอยู่เฉพาะภายในโรงงานหรือภายในสถานประกอบการแคบๆ เท่านั้น

ข้อมูลด้านอุบัติเหตุอันตรายที่จะนำไปศึกษาวิเคราะห์ต่อไป จึงไม่ใช่เรื่องที่หามาได้ง่ายๆ การวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปจึงเป็นปัญหาอย่างยิ่ง

ทุกวันนี้ ทั้งที่เรามีกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยมากมายจากหลายกระทรวง (ทั้งด้านการป้องกันอุบัติเหตุอันตราย และการพัฒนาส่งเสริมความปลอดภัย) แต่ก็ปรากฏว่า ยังคงเกิดอุบัติเหตุร้ายแรงจนเป็นโศกนาฏกรรมบ่อยครั้ง ก็คงเชื่อได้เลยว่า เราจะต้องประสบกับอุบัติเหตุร้ายแรงกันต่อไป ในลักษณะของ “ปัญหาซ้ำซาก” และวนเวียนอยู่ใน “วงจรอุบาทว์” อย่างดินไม่หยุด

การคิดใหม่ทำใหม่ ด้วยการสร้าง “วิสัยทัศน์ร่วม” ของคนไทยทุกคน ครับผม!